

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 8 października 2014 r. (data złożenia w administracji zakładu karnego) M. C. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Aresztu Śledczego W.-M. w W. kwoty 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że odbywał karę pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym W.-M. w W., gdzie był zatrudniony na stanowisku osoby obsługującej radiowęzeł. Podniósł on, że został wycofany z pracy, kilka dni po tym jak w wyniku przeszukania pomieszczenia odległego od miejsca, w którym pracował, ujawniono nielegalne przedmioty, do których posiadania nikt się nie przyznał. Zdaniem powoda zwalnając go z pracy zastosowano zasadę odpowiedzialności zbiorowej, jak również podczas przesłuchania, które odbyło się po ww. przesłuchaniu, nakłaniano go do donoszenia na współwięźniów, poniżano go i ubliżano mu. Ponadto nie poinformowano go o możliwości i trybie wniesienia skargi na decyzję o wycofaniu z zatrudnienia i tym samym pozbawiono go możliwości obrony swoich praw. Powyższe działania w odczuciu powoda naruszyły jego godność (pozew oraz dalsze pisma procesowe – k. 2, 10, 72-73 akt Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w W. o sygn. VII P 1564/14, k. 104-105 akt niniejszej sprawy).

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa – Areszt Śledczy W.-M. w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Zdaniem strony pozwanej powód nie przedstawił żadnej przesłanki uzasadniającej jego roszczenie zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. Pozwany wskazał, że powód został wycofany z pracy na dotychczasowym stanowisku z uwagi na powstanie zagrożenia godzącego w bezpieczeństwo jednostki penitencjarnej. Zdaniem pozwanego powodowi zaproponowano wykonywanie nieodpłatnej pracy na innym stanowisku, na co ten nie wyraził zgody. Pozwany wskazał, że działania przez niego podjęte miały oparcie w obowiązujących przepisach prawa. Równocześnie zaprzeczył aby doszło do nakłaniania powoda przez funkcjonariuszy Służby Więziennej do donoszenia na współosadzonych (odpowiedź na pozew oraz dalsze pisma procesowe - k. 25-26, 70-71 akt Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w W. o sygn. VII P 1564/14).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. C. w okresie od 1 grudnia 2012 r. do 16 września 2013 r. w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym W.-M. w W., zatrudniony był za wynagrodzeniem przy obsłudze radiowęzła (okoliczności bezsporne).

W dniu 11 września 2013 r. dokonano kontroli pomieszczeń radiowęzła i biblioteki, w wyniku której ujawniono płyty CD i DVD, nagrywarki DVD, kartę graficzną do komputera, uszkodzoną ładowarkę, maszynki elektryczne, dyskietki i silniki elektryczne. W związku z powyższym Dyrektor Aresztu w celu przeciwdziałania ewentualnemu powstaniu zdarzenia godzącego w bezpieczeństwo jednostki penitencjarnej podjął decyzję o wycofaniu M. C. z zatrudnienia (okoliczności bezsporne).

O powyższej decyzji M. C. został poinformowany w dniu 16 września 2013 r., jednakże nie pouczone go przy tym o możliwości złożenia skargi na powyższą decyzję (pismo – k. 32, zeznania powoda M. C. – nagranie rozprawy z dnia 13 września 2016 r. – Płyta DVD – k. 151).

M. C. złożył na powyższą decyzję skargę do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w W., która została uznana za bezzasadną (pismo – k. 33).

Postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział IX Penitencjarny, w sprawie o sygn. akt XI Kow 946/15, przywrócił M. C. termin do złożenia skargi na decyzję Dyrektora Aresztu Śledczego W.-M. z dnia 12 września 2013 r. o wycofaniu z zatrudnienia oraz utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję (postanowienie – k. 110).

Okoliczności faktyczne sprawy Sąd ustalił na podstawie wskazanych powyżej dowodów. Wskazać należy, że między stronami bezsporny był fakt przeprowadzenia w pomieszczeniach radiowęzła i biblioteki przeszukania oraz ujawnienia w jego wyniku ww. przedmiotów, jak również fakt wycofania z zatrudnienia powoda.

Sąd ustalając stan faktyczny niniejszej sprawy nie oparł się na zeznaniach świadków w osobach D. S. oraz J. S., bowiem świadkowie ci nie posiadali wiadomości istotnych dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy (art. 227 k.p.c.).

Sąd nie dał wiary twierdzeniom powoda jakoby w trakcie przesłuchania, po przeprowadzonym przesłuchaniu, był on poniżany oraz ubliżano mu. Powyższe okoliczności nie znalazły odzwierciedlenia w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w postępowaniu, co więcej sam powód w trakcie przesłuchania na rozprawie w dniu 13 września 2016 r. nie zeznał o powyższych okolicznościach, jedynie stwierdził, że nakłaniano go do donoszenia na współwięźniów.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. W myśl zaś art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Wyrazem tego jest art. 448 k.c., który stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c. aby można było mówić o naruszeniu dóbr osobistych danego podmiotu, rodzącym odpowiedzialność cywilną tego kto je narusza, muszą łącznie wystąpić następujące przesłanki:

1. dobro osobiste musi istnieć,
2. musi nastąpić zagrożenie albo naruszenie tego dobra,
3. zagrożenie albo naruszenie tego dobra musi być bezprawne.

Dwie pierwsze przesłanki musi udowodnić strona powodowa, natomiast strona pozwana może się bronić zarzutem, że nie działała bezprawnie (P. Ksieżak (w:) M. Pyziak-Szafnicka (red.) Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz, Warszawa 2009, komentarz do art. 24, teza 1.).

Nie ulega wątpliwości, że godność jest dobrem osobistym, któremu prawo przyznaje ochronę przez naruszeniami. Naruszenie godności (zniewaga - art. 216 k.k.) polega z reguły na ubliżeniu komuś lub obraźliwym zachowaniu wobec niego.

Kolejnym etapem było więc zbadanie, czy nastąpiło naruszenia albo zagrożenie godności powoda w wyniku działań podejmowanych przez stronę pozwaną.

Powód naruszenia swojej godności upatrywał w następujących działaniach strony pozwanej:

1. wycofaniem go z zatrudnienia
2. ubliżania mu, poniżania oraz nakłaniania go do donoszenia na współwięźniów w trakcie przesłuchania po przeszukaniu pomieszczeń biblioteki i radiowęzła;

3. nie poinformowaniu go o możliwości złożenia skargi na decyzję o wycofaniu z zatrudnienia.

Odnosząc się do kwestii zasadności wycofania powoda z zatrudnienia wskazać należy,

że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sąd w sprawie o naruszenie dóbr osobistych skazanego nie może oceniać, czy dyrektor zakładu karnego, wycofując powoda z zatrudnienia działał zgodnie z prawem. Do oceny tej uprawniony jest sędzia lub sąd penitencjarny w razie odwołania się skazanego od decyzji dyrektora lub podjęcia działania z urzędu. Dopuszczenie badania tych kwestii przez sąd w sprawie o naruszenie dóbr osobistych skazanego oznaczałoby nie tylko dopuszczenie dwutorowości postępowania sądowego w zakresie nadzoru nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności, lecz także prowadziłyby do pozbawienia znaczenia przyjętego przez ustawodawcę trybu postępowania i oddziaływania sędziego i sądu penitencjarnego na skazanego osadzonego w zakładzie karnym (por. uzasadnienia wyroków: Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., sygn. akt IV CSK 276/11, LEX nr 1144858, Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2013 r., sygn. akt I CSK 473/12, LEX nr 1341649). Jednocześnie wskazać należy, że postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział IX Penitencjarny utrzymał w mocy decyzję o wycofaniu powoda z zatrudnienia. Tym samym wyczerpanie trybu odwoławczego na gruncie przepisów k.k.w. obligowało Sąd do oceny wycofania powoda z zatrudnienia, jako nieposiadającego cech bezprawności.

W dalszej kolejności wskazać należało, że powód w żaden sposób nie wykazał, aby w trakcie przesłuchania po przeszukaniu pomieszczeń biblioteki i radiowęzła funkcjonariusze Służby Więziennej ubliżali mu, poniżali go oraz nakłaniali go do donoszenia na współwięźniów. Art. 24 § 1 k.c. rozkłada ciężar dowodu w ten sposób, że na powoda nakłada obowiązek udowodnienia, że pozwany naruszył jego dobra osobiste. Jako że pozwana faktom tym zaprzeczyła, a powód nie zdołał ich wykazać w inny sposób aniżeli poprzez swoje zeznania, które w tym zakresie Sąd uznał, jako nie znajdujące potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym, za niewiarygodne, stwierdzić należało, że powód nie udźwignął ciężaru dowodu w powyższej kwestii. Na marginesie wskazać należało, że fakt nakłaniania powoda do donoszenia na współwięźniów nie stanowi zachowania, które uznać można by za naruszające jego godność.

W ocenie Sądu nie poinformowanie powoda o możliwości złożenia skargi na decyzję o wycofaniu z zatrudnienia rozpatrywać należało nie w kategorii naruszenia jego godności, ale przysługującego mu prawa do sądu. W orzecznictwie jednakże jednolicie wskazuje się, że prawo do sądu nie stanowi dobra osobistego (por. uzasadnienia wyroków: Sąd Apelacyjny w Warszawie z dnia 5 czerwca 2013 r., sygn. akt I ACa 1565/12, LEX nr 1383541, Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 stycznia 2014 r., sygn. akt I ACa 1257/13, LEX nr 1455657).

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, że powód nie udowodnił zasadności zgłoszonych w pozwie roszczeń w związku z czym powództwo w całości podlegało oddaleniu mając na względzie treść art. 24 § 1 k.c. i art. 448 k.c.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd nie obciążył powoda kosztami procesu, biorąc pod uwagę przede wszystkim względy natury podmiotowej związane z jego sytuacją finansową i życiową, które zadecydowały o wcześniejszym zwolnieniu go od kosztów sądowych w całości.

Pkt 3 wyroku Sąd oparł o treść § 15 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu